

Výzvy pro 21. století: sociální vyloučení

Lidská práva a sociální spravedlnost

„Jako první ctností lidského chování nestrpí pravda a spravedlnost žádné kompromisy.“

- [Sociální spravedlnost](#)
- [Lidská práva](#)

Kultura chudoby

- Koncept Oskara Lewise
- Adaptační mechanismus na určité společenské podmínky
- Podobné znaky a vzorce chování lidí žijících v chudobě
- Východisko pro koncept sociálního vyloučení

Teorie kapitálu (dle P. Bourdieu)

Sociální reprodukce kapitálů:

- Ekonomický
- Sociální
- Kulturní

Sociální exkluze

- Sociálního vyloučení: exkluze, marginalizace
- Sociální soudržnost: koheze, integrace

“Vyloučení není přímo úměrné výši příjmu, ale zejména míře deprivace. Chudoba není nezbytná podmínka vyloučení, a zároveň je možné být vyloučený, ale ne chudý.” (Hayes, A., Gray, M. 2008; Mareš, P. 2002)

Sociální nerovnost

- Příčiny (pluralizace):
  - osobní dispozice,
  - přístup k moci,
  - společenské poměry,
  - podíl na statcích a službách,
  - státní regulace.
- V závislosti na příčinách se může sociální nerovnost zmenšit, vytratit nebo naopak může dojít ke vzniku nové nerovnosti.

Dimenze sociální inkluze (dle Woodward a Kohli, 2001)

Přístupy k sociálnímu začleňování

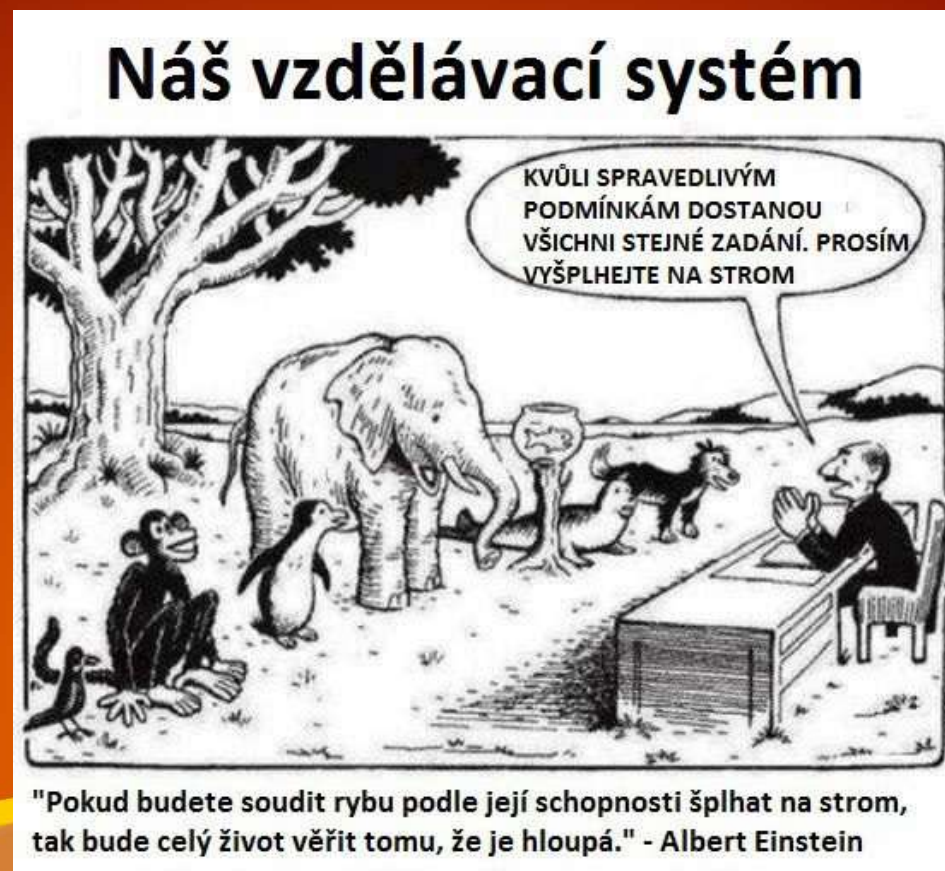
- Redistributivní
- Integrativní
- Moralizující

V sociální politice funguje kombinace všech přístupů.
Sociální inkluze je jakási „vize“ evropské sociální politiky

Inkluzivní vzdělávání v boji proti sociální exkluzi

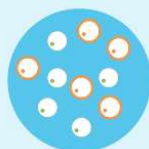
- Individualistický přístup
- Strukturní přístup

Význam inkluze ve vzdělávání

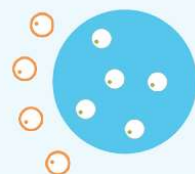
- Sociální začlenění na trh práce a do dalších spol. struktur
- Vzdělání formuje svobodně uvažující občany, nástroj proti vyloučení
- Inkluze je takový systém základního vzdělávání, který umožňuje všem dětem navštěvovat běžné základní školy, ideálně v lokalitě jejich bydliště.

ZÁKLADNÍ MOŽNÉ PŘÍSTUPY KE VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ

INKLUZE

Děti s podpůrnými opatřeními se, pokud je to možné, vzdělávají v běžné třídě společně se všemi dětmi.

exkluze

Děti s postižením, nespĺňující (ale případně i splňující) kritéria, která více či méně svévolně vymezí nějaká vyšší instance, se kompletně vyloučí ze vzdělávání.

segregace

Děti, které se mají vzdělávat, se rozdělují podle předem vymezených kritérií na určité podskupiny.

integrace

Nadále existují vedle sebe rozdílné podskupiny, ale děti s postižením mohou - s určitou podporou - navštěvovat běžné školy.

Sociálně znevýhodněné skupiny

- Kdo je sociálně znevýhodněný?
- Hledání definice: široké pojetí
- Školství
- Počet osob sociálně znevýhodněných $\uparrow$ x LP/pokrok
- Sociální anomie (asymetrie hodnot) x tržně orientovaný ekonomický model

Migrující cizinci, Romové, ...

Intervence sociální pedagogiky:

- Poradenství
- Podpora
- Aktivizace
- Volnočasové aktivity s dětmi
- Vzdělávání
- Multikulturní výchova
- Výchova k toleranci – projekty a programy pro veřejnost

Možnosti a požadavky na změnu

- Investice do včasné péče

Literatura:

- Bourdieu. P. Teorie jednání. Praha: Karolinum, 1998
- Slepíčková, L. Sociální exkluze, sociální inkluze a vzdělávání. In Bartoňová, M., Vítková, M. et al. Inkluzivní vzdělávání v podmínkách současné české školy. Brno: Masarykova univerzita, 2010.
- Mareš, P. Sirovátka T. Sociální vyloučení (exkluze) a sociální začlenování (inkluze) - koncepty, diskurz, agenda. Sociologický časopis, vol. 2, 2008. s. 271-294
- GIDDENS, Anthony. Sociologie. 1. vydání. vyd. Praha: Argo, 2013. 1049 s. ISBN 978-80-257-0807-1. S. 565.
- JANDOUREK, Jan. Slovník sociologických pojmů. Praha: Grada, 2012.
- ŠANDEROVÁ, Jadwika; ŠMÍDOVÁ, Olga a kolektiv. Sociální konstrukce nerovnosti pod kvalitativní lupou. Praha: Sociologické nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-7419-015-5. S. 31.

Já a oni, prostě my

<https://www.youtube.com/watch?v=K1OboN-gqPM>